

Список використаних джерел

1. Шмелев А.Г. Практикум по экспериментальной психосемантике / А.Г. Шмелев, В.И. Похилько, А.Ю. Козловская-Тельнова; – М.: Изд-во МГУ, 1988. – 207 с.
2. Петренко В.Ф. Основы психосемантики: Учеб. Пособие. Смоленск: Изд-во СГУ, 1997. – 400 с.
3. Франселла Ф., Баннистер Д. Новый метод исследования личности: Руководство по репертуарным личностным методикам: Пер. с англ. / Общ. ред. и предисл. Ю.М.Забродина и В.И.Похилько. – М.: Прогресс, 1987. – 236 с.

Ільченко Ірина

викладач кафедри психології

Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ДО ШЛЮБНОГО ЖИТТЯ

Готовність до шлюбного життя є важливою умовою побудови міцних, стабільних та довготривалих сімейних стосунків. Хоча до недавня й вважалось, що молода особа із досягненням певного віку, автоматично набуває готовності до створення сім'ї, проте вчені припускають необхідність спеціальної підготовки молоді до життя в шлюбі.

Відтак, Л. Б. Шнейдер розглядає готовність до шлюбу як систему соціально-психологічних установок особистості, що визначає емоційно-психологічне ставлення до способу життя і цінностей подружжя. На її думку, готовність до шлюбу – це інтегральна категорія, що містить цілий комплекс аспектів таких, як:

– формування певного морального комплексу – готовність особистості прийняти нову систему обов'язків по відношенню до свого шлюбного партнера;

– підготовленість до міжособистісного спілкування і співробітництва. Оскільки сім'я є малою групою, то необхідною умовою її нормального функціонування є узгодженість ритмів життя шлюбних партнерів;

– здатність до самовідданості по відношенню до партнера. Така здатність передбачає готовність до відповідної діяльності, яка базується на альтруїстичній спрямованості особистості;

– емпатійний комплекс (наявність якостей, пов'язаних з проникненням у внутрішній світ людини). В зв'язку з цим збільшується роль психотерапевтичної функції шлюбу, успішній реалізації якої сприяє розвиток здатності до співпереживання;

– висока естетична культура почуттів і поведінки особистості;

– уміння розв'язувати конфлікти конструктивним способом, здатність до саморегуляції психіки та поведінки. Означені уміння вважаються вирішальними в процесі адаптації до подружнього життя [5, с.118-119].

Н. О. Ільчишин виокремлює наступні складові готовності особистості до шлюбного життя: фізична і фізіологічна зрілість майбутнього подружжя, соціальна готовність, сексуальна готовність, інструментальна (господарська) готовність, психологічна та педагогічна готовність. Особливого значення вчена надає саме психологічній готовності і визначає її як таку, що передбачає установку на побудову стійких шлюбно-сімейних стосунків, здатність до розподілу та виконання подружніх ролей та обов'язків, уміння створювати сприятливий психологічний мікроклімат в сім'ї та усвідомлення чинників формування психологічно здорової сім'ї. Важливим постає і реалістичність побудови моделі майбутньої сім'ї з урахуванням власних шлюбно-сімейних домагань, матеріально-економічних можливостей тощо [4, с.78].

В. С. Торохтій ввів до наукового обігу поняття «здатність до шлюбу», яке можна вважати синонімом психологічної готовності до подружнього життя. Вона містить такі складові як:

- здатність піклуватися про іншу людину, самовіддано їй служити, активно робити добро щодо неї;
- здатність співчувати, «входити» в емоційний світ партнера, розуміти його радості і прикраси, невдачі, поразки і перемоги, знаходити та відтворювати духовну єдність з іншою людиною;
- здатність до кооперації, співробітництва, міжособистісного спілкування, наявність навичок і вмінь для здійснення багатьох видів домашньої праці, організації побуту;
- висока етична і психологічна культура, що передбачає уміння бути терпимим і поблажливим, великодушним і добрим, приймати іншу людину з усіма її дивацтвами і недоліками та вибачати їй [1].

Загалом вчені сходяться на тому, що змістовий компонент психологічної готовності до шлюбного життя передбачає формування цінності кохання й відданості, самоповаги й поваги до особистості партнера, саморозвитку та підтримки розвитку партнера. Тому дуже важливо сформувати у подружньої пари навички прийняття зважених рішень і вміння віднаходити конструктивні шляхи вирішення конфліктних ситуацій.

Особливої уваги заслуговують погляди О. І. Зрїтнєвої. Дослідниця визначає готовність особистості до шлюбних стосунків як соціально-психологічне утворення, що інтегрує прийняття цінностей соціального інституту сім'ї, особистісний сенс знань і умінь у сфері психології сімейних взаємин, раціонального ведення домашнього господарства, сімейної педагогіки, міжособистісного спілкування в сім'ї [3, с.58].

Зміст готовності особистості до шлюбного життя є комплексом загальнотеоретичних і спеціальних знань, сукупність умінь, які будуть приведені в дію за наявності в майбутнього сім'янина гуманістичної спрямованості.

Схожу позицію щодо цієї проблеми має і Є. С. Граненкова. Вона відмічає, що структурними компонентами готовності молоді до шлюбних

стосунків: мотиваційно-ціннісний, інтелектуально-пізнавальний, дієво-практичний та емоційно-вольовий [2, с.29].

Таким чином, в наведеній статті розглянуто основні теоретичні підходи до проблеми готовності особистості до шлюбного життя. Вивчаючи погляди вчених на проблему формування готовності до шлюбного життя слід зауважити таке: майже всі вчені дотримуються думки, що готовність до шлюбу є інтегративним утворенням, що синтезує певну кількість структурних складових, число яких чітко не визначене. Психологічна готовність розглядається як особистісне і соціально-психологічне явище із зовнішніми і внутрішніми зв'язками, що визначають підготовленість особистості в цій сфері її життєдіяльності.

Серед багатьох аспектів проблеми формування психологічної готовності до шлюбного життя можна виділити правильне розуміння ролі сім'ї та шлюбу особистістю, що, в свою чергу, пов'язано з особливостями формування у неї установок, орієнтацій на вступ до шлюбу.

Подальші дослідження у цьому напрямку має сенс зосередити зокрема на вивченні гендерних особливостей психологічної готовності до шлюбного життя, що може сприяти ефективному вирішенню цієї проблеми.

Список використаних джерел:

1. Андреева Т. В. Психология семьи: Учеб. пособие / Т. В. Андреева – СПб. : Речь, 2007. – 348с.
2. Граненкова Е. С. Психологическая готовность к семейной жизни: подходы к изучению / Е. С. Граненкова // 125 лет Московскому психологическому обществу: юбилейный сборник РПО: В 4-х томах: Том 3 / Отв. ред. Богоявленская Д. Б., Зинченко Ю. П. – М.: МАКС Пресс, 2011. – С.291-293.
3. Зритнева Е. И. Формирование готовности старшеклассников к браку и семейной жизни / Е. И. Зритнева. – Диссертация... кандидата педагогических наук : 13.00.01.– Ставрополь, 2000. – 212 с.
4. Ільчишин Н. О. Подружня зрілість як чинник стабільності подружніх стосунків та задоволеності шлюбом / Н. О. Ільчишин // Наукові студії із соціальної та політичної психології: збірник статей. – К., 2008. – Вип. 21(24). – С. 77-85.